

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(6)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 472 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni	14
Arolov Davronjon Davlataliyevich	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati	43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari	54
Nusratova Mexriniso Baxshilloevna	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi	70
Qurbonova Sevara Suyunovna	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari	74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
Saidova Feruza Akramovna	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
Toxirova Dilshoda Inom qizi	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash	92
Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
Xaydarova Go‘zalxon	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 196	
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах	213
<i>Рустамова Ферузахон Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications..... 218 Allamurodov Elyor Tursun ugli	218
	Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini..... 223 Dilrabo Jumanova	223
	Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar ..... 227 Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li	227
	Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar ..... 232 Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	232
	Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 235 Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	235
	Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi..... 239 Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi	239
	Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244 Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich	244
	Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar ..... 247 Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi	247
	Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools..... 250 Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna	250
	Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari ..... 255 Berdiyeva Dilnoza A'zamovna	255
	Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv ..... 258 Charos Axmadova	258
	STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish ..... 262 Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich	262
	Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi ..... 267 Djalalov Baxromjan Begmurzayevich	267
	Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar ..... 272 Erimmetova Nafisa Bahromovna	272
	Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari ..... 279 Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi	279
	Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish tehnologiyalari..... 283 Karimov Jaxongir Abdunabiyevich	283
	Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili..... 287 Madaminova Shaxodat Shomurotovna	287
	Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari..... 293 Mahmudova Maftuna Aktam qizi	293
	Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study ..... 297 Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li	297
	Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi..... 301 Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza	301
	Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari..... 305 Muxitdin Nazarov	305
	10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310 Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi	310
	Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya..... 314 Qurbonova Gulmira Alisher qizi	314

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish	318
<i>Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
<i>Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna</i>	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
<i>To'g'izboyev Faxriddin Ulashovich</i>	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
<i>Turabova Lobar Xusen qizi</i>	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi	339
<i>Usmonova Xusnora Ergashovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish.....	344
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
<i>Axmedov Gayratjon Kosimovich</i>	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
<i>Бабаджанова Гулчехра</i>	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
<i>Габдульманова Ильнура Минисламовна</i>	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida	362
<i>Ergashova Dilafro'z</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari	365
<i>Hayitova Sarvinov Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project).....	368
<i>Khurshida Kuchkarova</i>	
O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari.....	373
<i>Ibodova Gulimehr Inoyat qizi</i>	
Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers.....	378
<i>Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Musiq ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	382
<i>Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi</i>	
The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English.....	386
<i>Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi</i>	
Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari.....	390
<i>Najimova Muhabbat</i>	
Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori	393
<i>Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi</i>	
Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari.....	398
<i>Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna</i>	
Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik rehabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	401
<i>Yuldasheva Saodat Utkurovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari.....	406
<i>Akbarova Feruza Uktamjonovna</i>	

Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyfsini joriy etish	410
Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi	
Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari	416
Kushimova Mahbuba Janibekovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari.....	420
Mirzayeva Umidaxon Inamovna	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi.....	423
Omanqulova Shohida Nematillo qizi	
Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari.....	426
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons	431
S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko	
Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetensiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv.....	438
Suvankulova Malika Baxtiyor qizi	
"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida	444
Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati.....	447
Ziyatov Muhammad Namazovich	
Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию	451
Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи	
Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	455
Sodiqova Nurgul Tursunboyevna	
Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari.....	459
Berdiyev Sherzod Ochilovich	
Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida	462
Ochilova M. P.	
Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan	468
Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li	

UY TA'LIMI SHAROITIDA O'QUVCHILARNING O'QISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-METODIK ASOSLARI

Sodiqova Nurgul Tursunboyevna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari yoritiladi. Unda uy sharoitida ta'lim olayotgan o'quvchilarda matnni ongli idrok etish, asosiy g'oyani ajratish, mazmunni tahlil qilish, mustaqil fikr bildirish va o'qilgan axborotni hayotiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda individual ta'lim trayektoriyasi, ota-ona va pedagog hamkorligi, moslashtirilgan o'quv materiallari, interfaol topshiriqlar hamda raqamli resurslardan foydalanishning metodik imkoniyatlari asoslanadi. Shuningdek, uy ta'limida o'qish savodxonligini rivojlantirishda motivatsion yondashuv, differensial topshiriqlar va muntazam monitoringning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqola natijalari pedagogik oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarni uy ta'limi sharoitida samarali metodik faoliyatga tayyorlash uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: uy ta'limi, o'qish savodxonligi, pedagogik-metodik asoslar, individual yondashuv, mustaqil o'qish, matn bilan ishlash, ta'lim monitoringi.

Abstract: This article examines the pedagogical and methodological foundations for developing students' reading literacy in home-based education. It discusses the formation of learners' skills in conscious text comprehension, identifying the main idea, analyzing content, expressing independent opinions, and applying read information in real-life situations. The study substantiates the methodological potential of individual educational trajectories, cooperation between parents and teachers, adapted learning materials, interactive tasks, and digital resources. It also analyzes the role of motivational approaches, differentiated assignments, and regular monitoring in improving reading literacy under home education conditions. The findings of the article are practically significant for preparing future teachers at pedagogical higher education institutions for effective methodological activity in home-based learning contexts.

Key words: home-based education, reading literacy, pedagogical and methodological foundations, individual approach, independent reading, text-based work, learning monitoring.

Аннотация: В данной статье раскрываются педагогико-методические основы развития читательской грамотности учащихся в условиях домашнего обучения. Рассматриваются вопросы формирования у школьников, обучающихся на дому, навыков осознанного восприятия текста, выделения основной идеи, анализа содержания, выражения самостоятельного мнения и применения прочитанной информации в жизненных ситуациях. В исследовании обосновываются методические возможности индивидуальной образовательной траектории, сотрудничества родителей и педагога, адаптированных учебных материалов, интерактивных заданий и цифровых ресурсов. Также анализируется значение мотивационного подхода, дифференцированных заданий и регулярного мониторинга в развитии читательской грамотности при домашнем обучении. Результаты статьи имеют практическое значение для подготовки будущих учителей к эффективной методической деятельности в педагогических высших образовательных учреждениях.

Ключевые слова: домашнее обучение, читательская грамотность, педагогико-методические основы, индивидуальный подход, самостоятельное чтение, работа с текстом, мониторинг обучения.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish masalasi nafaqat fanlarni o'zlashtirish, balki shaxsning mustaqil fikrlashi, axborotni tahlil qilishi va ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishi bilan bevosita bog'liqdir. O'qish savodxonligi oddiy matnni ravon o'qish qobiliyati bilan cheklanmaydi, balki matn mazmunini anglash, undan zarur axborotni ajratib olish, muallif pozitsiyasini tushunish, sabab-oqibat bog'liqliklarini aniqlash, tanqidiy munosabat bildirish va olingan bilimni amaliy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini ham o'z ichiga oladi. Shu jihatdan uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish alohida pedagogik yondashuvni talab qiladi.

Uy ta'limi turli sabablarga ko'ra umumiy sinf jamoasida muntazam ta'lim olish imkoniyati cheklangan o'quvchilar uchun tashkil etiladi. Bunday sharoitda ta'lim jarayoni o'quvchining individual ehtiyojlari, psixologik holati, bilish imkoniyatlari, sog'lig'i, o'quv sur'ati va oilaviy muhit xususiyatlarini hisobga olgan holda yo'lga qo'yilishi zarur. Ayniqsa, o'qish savodxonligini shakllantirishda o'quvchining matn bilan mustaqil ishlashga bo'lgan qiziqishini oshirish, unga mos o'quv materiallarini tanlash, oddiydan murakkabga qarab bosqichma-bosqich topshiriqlar berish va muntazam metodik qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Uy ta'limida o'qituvchi, o'quvchi va ota-ona o'rtasidagi hamkorlik o'qish savodxonligini rivojlantirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Chunki o'quvchining kundalik o'qish rejimi, matn takrorlash, topshiriqlarni bajarish, mustaqil mutolaa qilish va natijalarni mustahkamlash jarayoni ko'p jihatdan oilaviy muhit bilan bog'liq bo'ladi. Shu sababli pedagog faqat dars beruvchi emas, balki ota-onaga metodik tavsiyalar beruvchi, o'quvchining o'qish faoliyatini kuzatuvchi va individual rivojlanish dinamikasini baholovchi mutaxassis sifatida ham faoliyat yuritishi lozim.

Mazkur mavzuning dolzarbligi uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish, ularni ijtimoiy va intellektual rivojlanishga jalb etish hamda o'qish savodxonligini hayotiy kompetensiya darajasida shakllantirish zarurati bilan belgilanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish masalasi mavjud adabiyotlarda individual yondashuv, ta'lim muhiti va matn bilan ishlash metodikasi bilan bog'liq holda izohlanadi. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, PF-60¹ va PF-5847-son² farmonlarida ta'limning uzluksizligi, sifatini oshirish, har bir o'quvchining ehtiyojiga mos sharoit yaratish vazifalari belgilangan. UNESCO hisobotlarida inklyuziv ta'lim va teng imkoniyatlar g'oyasi asoslangan bo'lib, uy ta'limida ham o'quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olish zarurligi ta'kidlanadi. OECD va PIRLS materiallarida o'qish savodxonligi matn o'qish emas, balki tushunish, tahlil qilish, baholash va amaliy vaziyatlarda qo'llash kompetensiyasi sifatida talqin etiladi.

Lev Vygotsky, Jerome Bruner, Jean Piaget va John Dewey qarashlarida o'quvchining bilish faoliyati, tajribasi va ijtimoiy-madaniy rivojlanish omillari muhim o'rin tutadi. Michael Pressley, Catherine Snow, Nell Duke va P. David Pearson tadqiqotlarida o'qib tushunishni rivojlantirishda savol-javob, reja tuzish, asosiy fikrni aniqlash, dalil topish va qayta hikoya qilish usullari samarali metodlar sifatida ko'rsatiladi. Abdulla Avloniy, Roziya Mavlonova, Mavjuda To'xtaxodjayeva va Abduqodir Ishmuhamedovlarning pedagogik qarashlari esa o'qish jarayonida tarbiya, mustaqil fikrlash va innovatsion metodlardan foydalanish zarurligini asoslaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik-metodik yondashuvlarni aniqlash, tahlil qilish va takomillashtirishga yo'naltirilgan nazariy hamda amaliy metodlardan foydalanildi. Avvalo, mavzuga oid ilmiy-pedagogik adabiyotlar, ta'lim standartlari, o'qish savodxonligini baholash mezonlari, individual ta'lim trayektoriyasini tashkil etishga doir metodik qarashlar o'rganildi. Bu jarayonda o'qish savodxonligi matn tushunish, mazmunni tahlil qilish, axborotni tanlash, savolga asoslangan fikrlash, mustaqil munosabat bildirish va o'qilgan matn amaliy vaziyat bilan bog'lash kabi tarkibiy ko'rsatkichlar asosida tahlil qilindi.

Tadqiqot metodikasida kuzatish, suhbat, pedagogik tahlil, diagnostik topshiriqlar, o'quvchi faoliyati mahsul-larini o'rganish va taqqoslash usullaridan foydalanildi. Kuzatish jarayonida o'quvchilarning matn o'qish tezligi, tushunish darajasi, savollarga javob berish aniqligi, matndan dalil topish qobiliyati, mustaqil fikr bildirish faolligi va topshiriqlarni bajarishdagi mustaqilligi e'tiborga olindi. Suhbat metodi orqali o'quvchilarning o'qishga bo'lgan munosabati, qiziqishlari, qiyinchiliklari, uy sharoitida o'qish rejimiga rioya qilishi va ota-onalarning metodik yordam ko'rsatish darajasi aniqlashtirildi.

Amaliy ishlar jarayonida o'quvchilarning yosh xususiyatlari, individual bilish imkoniyatlari va o'quv sur'atiga moslashtirilgan matnlar tanlandi. Matn bilan ishlashda oldindan tayyorlovchi savollar, asosiy g'oyani topish, kalit so'zlarni ajratish, qisqa reja tuzish, matn asosida savol yaratish, mazmunni qayta hikoya qilish, sabab-oqibat aloqalarini aniqlash va o'qilgan fikrga shaxsiy munosabat bildirish kabi topshiriqlar qo'llanildi. Shuningdek, ota-onalar uchun qisqa metodik tavsiyalar ishlab chiqilib, uyda o'qish muhitini tashkil etish, kunlik mutolaa tartibini shakllantirish va o'quvchining yutuqlarini rag'batlantirish bo'yicha yo'nalishlar belgilandi. Natijalar o'quvchilarning dastlabki va keyingi ko'rsatkichlarini solishtirish asosida baholandi.

1 <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

2 <https://lex.uz/docs/-4545884>

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishda individual yondashuv, muntazam metodik kuzatuv va ota-ona bilan hamkorlik muhim natija berishi aniqlandi. Dastlabki kuzatishlarda ayrim o'quvchilarda matnni ravon o'qish ko'nikmasi mavjud bo'lsa-da, mazmunni chuqur anglash, asosiy fikrni ajratish, matndan zarur dalillarni topish va o'qilgan axborotga mustaqil munosabat bildirishda qiyinchiliklar kuzatildi. Ayniqsa, uy sharoitida ta'lim olayotgan o'quvchilarda muntazam sinf muhitining yetishmasligi, o'qish jarayonining nazorat qilinmasligi, mustaqil mutolaa odatining sustligi va topshiriqlarni bajarishda ota-onaga ortiqcha tayanish holatlari o'qish savodxonligi rivojiga ta'sir etuvchi asosiy omillar sifatida namoyon bo'ldi.

Moslashtirilgan metodik topshiriqlar qo'llanilgandan so'ng o'quvchilarning matn bilan ishlash faolligida ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Xususan, oldindan berilgan yo'naltiruvchi savollar matnni maqsadli o'qishga yordam berdi, kalit so'zlarni ajratish topshirig'i esa mazmunni qismlarga bo'lib tushunishga imkon yaratdi. Qisqa reja tuzish, matn asosida savol ishlab chiqish va mazmunni qayta hikoya qilish mashqlari o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirdi. Sabab-oqibat aloqalarini aniqlash va qahramonlar xatti-harakatlariga baho berish kabi topshiriqlar esa ularda tanqidiy fikrlash elementlarini shakllantirishga xizmat qildi.

Ota-onalar bilan olib borilgan metodik hamkorlik ham sezilarli samara berdi. Uyda belgilangan o'qish vaqti, tinch o'quv muhiti, qisqa rag'batlantirish usullari va o'quvchining kichik yutuqlarini qayd etish orqali o'qishga bo'lgan qiziqish kuchaydi. O'quvchilar matnni faqat topshiriq sifatida emas, balki yangi axborot olish, fikr bildirish va suhbatda qatnashish vositasi sifatida qabul qila boshladilar. Natijalar uy ta'limida o'qish savodxonligini rivojlantirish uchun matn tanlash, topshiriq berish, monitoring yuritish va oilaviy qo'llab-quvvatlash yagona metodik tizimda tashkil etilishi zarurligini ko'rsatdi.

Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish an'anaviy sinf ta'limidan farqli ravishda ko'proq individual metodik rejalashtirishni talab qiladi. Chunki uyda ta'lim olayotgan o'quvchining o'quv faoliyati sinfdagi jamoaviy muloqot, doimiy taqqoslash, o'zaro savol-javob va raqobat muhitidan nisbatan cheklangan bo'ladi. Shu sababli o'qish savodxonligini rivojlantirishda faqat matnni o'qitish bilan kifoyalanish yetarli emas. O'quvchini matn mazmuni bilan faol ishlashga, fikr yuritishga, savol berishga, javobini dalillar bilan asoslashga va o'qilgan axborotni kundalik hayot bilan bog'lashga yo'naltirish zarur.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, uy ta'limida o'qish savodxonligi samaradorligi uch asosiy omilga bog'liq: pedagogning metodik tayyorgarligi, o'quvchining individual xususiyatlariga mos topshiriqlar tizimi va ota-onaning ongli hamkorligi. Agar o'qituvchi matnlarni faqat yosh darajasiga qarab emas, balki o'quvchining qiziqishi, lug'at boyligi, psixologik holati va mustaqil ishlash imkoniyatlariga moslab tanlasa, o'qish jarayoni samaraliroq bo'ladi. Aksincha, haddan tashqari murakkab yoki o'quvchi tajribasidan uzoq matnlar motivatsiyani pasaytiradi, matnni yuzaki o'qishga olib keladi.

Muhim jihatlardan yana biri shundaki, uy ta'limida ota-onaning yordami o'quvchining mustaqilligini cheklamasligi kerak. Ota-ona topshiriqni bajarib beruvchi emas, balki o'qish uchun qulay muhit yaratadigan, vaqtni tartibga soladigan va rag'batlantiradigan hamkor sifatida qatnashishi lozim. Pedagog esa ota-onaga aniq, sodda va bajarilishi mumkin bo'lgan tavsiyalar berishi kerak. Masalan, matndan keyin qisqa suhbat tashkil etish, o'quvchidan asosiy fikrni so'rash, unga o'z fikrini bildirish imkonini berish kabi usullar o'qish jarayonini tabiiy va samarali qiladi.

Uy ta'limida raqamli resurslardan foydalanish ham o'qish savodxonligini rivojlantirishga yordam beradi. Audio matnlar, elektron kitoblar, interfaol savollar, qisqa videolavhalar va onlayn testlar o'quvchining diqqatini faollashtiradi. Biroq raqamli vositalar asosiy maqsad emas, balki matnni tushunish va tahlil qilishni qo'llab-quvvatlovchi yordamchi metodik vosita sifatida qo'llanishi lozim. Shu bois uy ta'limida o'qish savodxonligini rivojlantirish izchil, bosqichma-bosqich va o'quvchining shaxsiy rivojlanish dinamikasiga mos tashkil etilgandagina kutilgan pedagogik natijani beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish murakkab, izchil va individual yondashuvga asoslangan pedagogik jarayon hisoblanadi. Bunday ta'lim shaklida o'quvchi odatdagi sinf muhitidan chetda bo'lgani uchun uning o'qish faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining metodik mahorati, ota-onaning pedagogik hamkorligi va o'quvchining shaxsiy ehtiyojlarini hisobga olish alohida ahamiyat kasb etadi. O'qish savodxonligi faqat matnni texnik jihatdan o'qish emas, balki mazmunni tushunish, asosiy g'oyani aniqlash, axborotni tahlil qilish, xulosa chiqarish, mustaqil fikr bildirish va o'qilgan ma'lumotdan hayotiy vaziyatlarda foydalanish qobiliyati sifatida qaralishi lozim.

Tadqiqot mazmunidan kelib chiqib aytish mumkinki, uy ta'limida o'qish savodxonligini rivojlantirish uchun o'quvchining yosh xususiyatlari, bilish imkoniyatlari, qiziqishlari, psixologik holati va o'quv sur'ati asosida

moslashtirilgan metodik tizim zarur. Matn tanlashda uning hajmi, mazmuni, til soddaligi, tarbiyaviy ahamiyati va o'quvchining hayotiy tajribasiga yaqinligi e'tiborga olinishi kerak. Matn bilan ishlash jarayonida yo'naltiruvchi savollar, kalit so'zlarni ajratish, reja tuzish, mazmunni qayta hikoya qilish, dalil topish, qahramonlarga baho berish va shaxsiy munosabat bildirish kabi topshiriqlar o'quvchining faolligini oshiradi.

Uy ta'limining samaradorligi ota-ona va pedagog o'rtasidagi muntazam aloqaga ham bog'liq. Ota-ona o'quvchining o'rniga topshiriq bajaruvchi emas, balki qulay o'qish muhitini yaratuvchi, vaqtni tartibga soluvchi va rag'batlantiruvchi hamkor bo'lishi lozim. Pedagog esa bu jarayonda metodik rahbar, kuzatuvchi va baholovchi vazifasini bajaradi. Shuningdek, raqamli resurslar, elektron matnlar, audio materiallar va interfaol mashqlar o'qish jarayonini boyitishi mumkin, ammo ular o'qituvchining metodik maqsadiga bo'ysundirilgan holda qo'llanishi zarur.

Umuman olganda, uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirish individual ta'lim trayektoriyasi, moslashtirilgan matnlar, differensial topshiriqlar, muntazam monitoring va oilaviy-pedagogik hamkorlik asosida samarali tashkil etiladi. Bunday yondashuv o'quvchining mustaqil o'qish madaniyatini shakllantiradi, tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi va ta'lim jarayonida faol ishtirok etishiga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. (2020). Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-son Farmoni. (2022). 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida. Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5847-son Farmoni. (2019). O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida. Toshkent.
4. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. (2021). Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari. Toshkent.
5. UNESCO. (2020). Global education monitoring report 2020: Inclusion and education: All means all. UNESCO Publishing.
6. OECD. (2019). PISA 2018 assessment and analytical framework. OECD Publishing.
7. Mullis, I. V. S., Martin, M. O., & Sainsbury, M. (2021). PIRLS 2021 reading assessment framework. TIMSS & PIRLS International Study Center.
8. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.
9. Dewey, J. (1938). Experience and education. Macmillan.
10. Bruner, J. S. (1966). Toward a theory of instruction. Harvard University Press.
11. Piaget, J. (1972). The psychology of the child. Basic Books.
12. Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Longmans.
13. Pressley, M. (2006). Reading instruction that works: The case for balanced teaching. Guilford Press.
14. Snow, C. E. (2002). Reading for understanding: Toward an R&D program in reading comprehension. RAND Corporation.
15. Duke, N. K., & Pearson, P. D. (2002). Effective practices for developing reading comprehension. International Reading Association.
16. Anderson, R. C., Hiebert, E. H., Scott, J. A., & Wilkinson, I. A. G. (1985). Becoming a nation of readers: The report of the Commission on Reading. National Institute of Education.
17. Avloniy, A. (1992). Turkiy guliston yoxud axloq. O'qituvchi.
18. Mavlonova, R., To'rayeva, O., & Xoliqberdiyev, K. (2013). Pedagogika. O'qituvchi.
19. To'xtaxodjayeva, M. X. (2010). Pedagogika nazariyasi va tarixi. Fan va texnologiya.
20. Ishmuhamedov, R., Abduqodirov, A., & Pardayev, A. (2008). Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Iste'dod.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.